

PŮDORYS DOMU JORDANOVSKÉ KULTURY Z ROUSÍNOVCE U ROUSÍNOVA, OKR. VYŠKOV (PŘÍSPĚVEK K POZNÁNÍ ČASNĚ ENEOLITICKÉ SÍDELNÍ JEDNOTKY)

MIROSLAV ŠMÍD

Na katastru Rousínovce, okr. Vyškov se podařilo odkrýt mimo jiné i část domu jordanovské kultury, ze kterého se dochoval jen žlab ve tvaru pravouhle lomeného písmene „U“. Tato stavba se stala autorovi příspěvku podnětem k zamyšlení nad skutečnou podobou domu jordanovské kultury. Dospěl k závěru, že jde o regulérní dvouprostorové domy kůlové konstrukce, jak je známe ze sídlišť ludanické skupiny na Slovensku. Již pro podunajskou lengyelskou kulturu jsou typické pravouhlé stavby dvoudílné obdélné dispozice, a to jak kůlové, tak v kombinaci se žlaby. Objekty menších rozměrů považuje stejně jako někteří jiní autoři spíše za stavby hospodářské či výrobní povahy.

Auf dem Kataster von Rousínovec, Bez. Vyškov, wurde u.a. ein Teil eines Hauses der Jordanów-Kultur freigelegt, von welchem sich nur eine Rinne in Form des rechteckig geknickten „U“ erhielt. Dieser Bau veranlasste den Autor zum Nachdenken über die tatsächliche Form des Hauses der Jordanów-Kultur. Er gelangte zum Schluss, dass es sich um reguläre zweiräumige Häuser mit Pfostenkonstruktion gehandelt hatte, wie sie aus Siedlungen der Ludanicer Gruppe in der Slowakei bekannt sind. Bereits für die donauländische Lengyel-Kultur sind rechteckige Bauten zweiteiliger rechteckiger Disposition typisch, seien sie Pfosten- oder Rinnenbauten. Objekte kleinerer Ausmaße hält der Autor, ähnlich wie andere Forscher, eher für Wirtschafts- oder Produktionsbauten.

Morava - časný eneolit - jordanovská kultura - dům

Mähren - Früheneolithikum - Jordanów-Kultur - Haus

V letních měsících roku 2006 byla zahájena příprava stavby logistického centra firmy HET, spol. s r. o. v poloze Přední Lány na katastru Rousínovce, který je místní částí Rousínova, okr. Vyškov. Její součástí byl i záchranný archeologický výzkum, jehož realizací bylo pověřeno vyškovské pracoviště Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i. pod vedením B. Mikulkové. Chci jí touto cestou poděkovat, že mi dala výsledky svého výzkumu k dispozici. Prozkoumáno a zdokumentováno bylo celkem 42 objektů z časně a starší fáze eneolitu (kultury jordanovská a nálevkovitých pohárů). Jejich součástí byl i částečně zachovalý půdorys domu, který se v podobě ostře lomeného písmene „U“ vyrýsoval na světle okrovém sprašovém podloží. Této stavbě a jejím obdobám jsou věnovány následující řádky.

HROB KULTURY ZVONCOVITÝCH POHÁRŮ Z MODŘIC

ANDREA MATĚJČKOVÁ - PETR KOS

V článku je popsán nález kostrového hrobu kultury zvoncovitých pohárů z Modřic. Hrob byl výjimečný jednak svou pohřební výbavou – v hrobě byl uložen džbán kultury Somogyvár-Vinkovci, jednak svou úpravou hrobové jámy – samotná hrobová jáma byla patrně „vydřevena“, a nad hrobem postavena srubová stavba. V rámci zjištění analogií jsou v článku popsány typy úpravy hrobových jam kultury zvoncovitých pohárů a podrobněji jsou zpracovány hroby s přítomností organického materiálu (dřeva, rohože, aj.) z území Moravy.

Der Artikel beschreibt den Fund des Körpergrabs der Glockenbecherkultur aus Modřice. Das Grab war einerseits durch seine Grabbeigaben ausnehmend – es enthielt einen Krug der Somogyvár-Vinkovci-Kultur; andererseits durch die Herrichtung der Grabgrube – sie war wohl ausgezimmert und über dem Grab gab es einen Blockbau. Zwecks der Feststellung von Analogien sind im Artikel Typen der Herrichtung von Grabgruben der Glockenbecherkultur beschrieben und Gräber mit organischem Material (Holz, Geflecht u.a.) aus dem Gebiet Mährens detailliert bearbeitet.

Eneolit, kultura zvoncovitých pohárů, úpravy hrobových jam, hroby s přítomností organických materiálů

Eneolithikum, Glockenbecherkultur, Herrichtung von Grabgruben, Gräber mit organischem Material

Popis nálezové situace

Na základě smlouvy o dílo mezi objednatelem Terramet Trade spol. s r. o. a zhotovitelem Ústavem archeologické památkové péče v Brně v.v.i., byl ve dnech 11.3. – 7.4. 2009 proveden záchranný archeologický výzkum při výstavbě komunikace „TERRAMET – komunikace“ v k.ú. Modřice, okr. Brno-venkov. Záchranný výzkum se zaměřil na dokumentaci archeologických situací, které byly zjištěny během zemních prací na trase obslužné komunikace.

Naleziště (obr.1 - 10) je situováno JZ od centra Modřic (okr. Brno-venkov), v polní trati „Rybníky“, která navazuje bezprostředně na trať „Sádky“ (202 - 203 m n. m.), při vyústění údolí říčky Bobrava do prostoru Brněnské kotliny v jejím levobřežním svahu. Zkoumané území patří do oblasti Dyjskosvrateckého úvalu.

V této části Modřic (polní tratě „Rybníky“ a „Sádky“) probíhaly archeologické výzkumy již od roku 1995 v souvislosti s budováním průmyslové zóny Modřice (Brno – jih). Výzkumy na polykulturním sídlišti a pohřebišti probíhaly po obou stranách silnice a železnice Brno – Břeclav (obr. 1). V roce 1995 mezi tratí „Rybníky“ a železniční tratí Brno-Břeclav, při stavbě areálu f. Wombat (obr.1-1), bylo zjištěno pohřebiště

MÁLO ZNÁMÝ NÁLEZ STŘEDODUNAJSKÉ MOHYLOVÉ KULTURY Z HRUŠEK

STANISLAV STUHLÍK

Kolekce dvou bronzových jehlic s terčovitou hlavicí, tří tyčinkovitých náramků a dvou plochých náramků s podélnými žebírky z Hrušek (okr. Vyškov) pochází údajně z kostrového hrobu. Datována je do počátečního úseku střední doby bronzové do stupně B B1. Složení tohoto souboru však naznačuje i možnost, že může jít o nálezy ze dvou hrobů.

Die Kollektion von zwei Bronzenadeln mit Scheibenkopf, drei stabförmigen Armringen und zwei flachen Armringen mit Längsrippchen aus Hrušky (Bez. Vyškov) stammt angeblich aus einem Körpergrab. Sie wird in die Anfangsperiode der mittleren Bronzezeit, Stufe B B1 datiert. Die Zusammensetzung dieser Kollektion deutet jedoch auch die Möglichkeit an, dass es sich um Funde aus zwei Gräbern handeln kann.

Morava, střední doby bronzová, hroby, bronzové ozdoby

Mähren, mittlere Bronzezeit, Gräber, Bronzeverzierungen

Při hloubení studny na novostavbě školy v Hruškách (okr. Vyškov) byl v roce 1930 objeven velký soubor bronzových předmětů. Podle první zprávy o nálezů se mělo pod velkým kamenem narazit na hrob s nepatrnými zbytky kostry, u níž se našlo několik bronzových předmětů. Bohužel nejsou zachovány přesnější nálezové okolnosti a nevíme nic bližšího o uložení kostry a ani o poloze nálezů. A Procházka z něho získal dva široké náramky s pěti podélnými žebírky na hřbetní straně, tři masivní náramky s bohatou rytou výzdobou a dvě jehlice s terčovitými hlavicemi, z nichž jedna má na krčku díрку (SKUTIL 1930/31, 144). O několik let později tuto kolekci zařadil do svého soupisu mohylových hrobů I. L. ČERVINKA (1939, 11), při čemž kromě uvedených ozdob zmiňoval ještě tři zkroucené jehlice. Znovu je, včetně tří zkroucených jehlic, do svého katalogu převzal V. HRUBÝ (1950, 140) s poznámkou, že uložení nálezů se nepodařilo zjistit. Stejný počet předmětů jako u V. Hrubého najdeme i v soupisu bronzové industrie středodunajské mohylové kultury V. FURMÁNKA (1973, 48), který u tří náramků a jedné jehlice uvádí, že je v MZM Brno nezjistil. O dalších třech jehlicích píše jako o zlomcích, ale ve své práci ani jeden z předmětů nevyobrazil. Jediné zveřejněné vyobrazení dvou jehlic najdeme v práci J. ŘÍHOVSKÉHO (1979, 18, 36, Taf. 2:11; 6:95), podle něhož se nalezly společně s pěti náramky. Pět náramků a dvě jehlice jsou vyobrazeny v nepublikované kandidátské práci S. STUHLÍKA (1979, díl 2, 25, tab. 18).

PŘÍSPĚVEK K TOPOGRAFII OSÍDLENÍ KATASTRU MODŘIC V DOBĚ BRONZOVÉ

DAVID PARMA

Příspěvek vyhodnocuje část poznatků o osídlení doby bronzové v prostoru dlouhodobě zkoumané lokality „Sádky“ a „Rybníky“ na katastru Modřic (okr. Brno – venkov). Pohřební areál mladší doby bronzové reprezentuje jediný jámový hrob z plochy z roku 2009, sídlištní areál pak 8 objektů z plochy z roku 1997. Nálezové soubory odtud lze zařadit rámcově do starší fáze kultury středodunajských popelnicových polí, současné objekty z plochy z roku 2004 budou vyhodnoceny samostatně.

Der Beitrag behandelt einen Teil der Erkenntnisse über die bronzezeitliche Besiedlung im Raum der langfristig erforschten Fundstätten „Sádky“ und „Rybníky“ auf dem Kataster von Modřice (Bez. Brno-Umland). Das Bestattungsareal aus der Jungbronzezeit ist durch ein einziges, im Jahre 2009 freigelegtes Grubengrab belegt, das Siedlungsareal durch 8 Objekte, die 1997 entdeckt wurden. Die von dort stammenden Fundkomplexe sind rahmenhaft in die ältere Phase der mitteldonauländischen Urnenfelderkultur zu reihen, die zeitgleichen 2004 entdeckten Objekte werden selbständig ausgewertet werden.

Morava – mladší doba bronzová – sídliště – pohřebiště

Mähren – Jungbronzezeit – Siedlung – Gräberfeld

1. Úvod

Od roku 1995 proběhla na jižním okraji katastrálního území Modřic (okr. Brno – venkov) řada záchranných archeologických výzkumů v místech postupně zastavovaných budovami průmyslové zóny. V těchto místech byly postupně odkryty početné a zajímavé situace z nejrůznějších období, z nichž nejpozoruhodnější je patrně dosud největší odkryté pohřebiště horákovské kultury (KOS 2004). V jednotlivých plochách byly zachyceny i početné aktivity z doby bronzové, umožňující nastínění poloh jednotlivých areálů a jejich posunů v prostoru a čase. Tento příspěvek je chronologicky omezen na úsek mladší doby bronzové, tedy na velatickou fázi KSPP, přičemž předmětem zpracování jsou dvě plochy z let 1997 a 2009 (obr. 2:2, 13). Shodou okolností se v obou případech jedná o výzkumy prováděné za velmi problematických okolností a získaná data nelze považovat za úplná či plně reprezentativní. Soudobý sídelní areál byl doložen ještě ve třetí ploše, zkoumané za standardních podmínek M. Přichystalem v roce 2004 (obr. 2:7; PŘICHYSTAL 2005), jeho zpracování a vyhodnocení bude ovšem z časových a prostorových důvodů předmětem samostatné studie. Použitá terminologie, členění a zkratky vychází především z přehledu M. Salaše (SALAŠ 2005, obr. 1), za zpřístupnění materiálu děkuji oběma vedoucím výzkumů. Kresby nálezů vyhotovil autor za pomoci L. Melišové,

ANTROPOLOGICKÉ ZHODNOCENÍ HROBŮ Z MODŘIC, OKR. BRNO-VENKOV

JIŘÍ KALA

Antropologické zhodnocení dvou hrobů z Modřic.

Anthropologische Auswertung zweier Gräber aus Modřice.

Antropologie, dětský kostrový hrob, žárový hrob.

Anthropologie, Körpergrab eines Kinds, Brandgrab.

V dubnu a září roku 2009 byly v trati „Rybníky“ při stavbě komunikace ve zdejší průmyslové zóně, resp. terénních úpravách dosud zemědělsky obdělávaných ploch nalezeny mimo jiné dva pravěké hroby, jejichž archeologický kontext byl popsán v předchozích příspěvcích A. Matějčkové a P. Kosa a D. Parmy. V zájmu komplexního pohledu přináší následující řádky také zhodnocení antropologické, i když je možné konstatovat, že ani jeden z nálezů není z antropologické perspektivy nijak pozoruhodný a především u druhého z hrobů (820) je možnost získání relevantních demografických parametrů jen velmi malá.

Modřice 2009

TERRAMET – komunikace 1. 4. 2009

Hrob 3844

Špatně zachovalé a nekompletní kosterní pozůstatky dítěte.

Lebka

Zachováno pět větších fragmentů z temenní a obou týlních kostí.

Zuby: Velmi špatně zachovány tři mléčné stoličky, lépe mléčný špičák a 14 základů stálých zubů, většinou pouze poškozených korunek.

Postkraniální skelet

Zachována poškozená pravá stehenní kost, zlomek pravé kyčelní kosti a drobnější fragmenty stranově neidentifikovatelné pažní, holenní a lýtkové kosti a levé kosti stehenní.

HROB H 1800 Z MODŘIC - DOKLAD INTERAKCÍ MEZI OBLASTMI MORAVY, BAVORSKA A JV PŘÍALPÍM V DOBĚ HALŠTATSKÉ

PETR KOS

V předkládaném příspěvku představuje autor komorový hrob H 1800 z Modřic „Sádků“, prozkoumaný ÚAPP Brno v roce 2003 při výstavbě průmyslové zóny Brno-jih. Hrob náleží do doby halštatské a obsahoval tři pohřby, které nebyly do hrobu uloženy současně. Na základě několika fází konstrukčních úprav hrobky a charakteru průvodních inventářů pohřbů, vyděluje autor tři pohřební sekvence, které se pokouší na srovnávacím základě datovat. Kromě pohřebních sekvencí pracuje také s doklady sekundárního otevření hrobu, které se pokouší následně interpretovat. Rozborem vlastních nálezů zjišťuje rozvoj interakcí mezi platěnickou kulturou a kulturou západohalštatskou, zejména její skupinou hornofalckou. Ve výbavě hrobu shledává autor další vazby na oblast JV Příalpi, s analogiemi v JV Panonii a SV Itálii.

In dem vorliegenden Beitrag stellt der Autor das Kammergrab H 1800 in Modřice-Sádky vor, das durch die Mitarbeiter des Instituts für Bodendenkmalpflege Brno im Jahre 2003 anlässlich des Aufbaus des Industriegebiets Brno-Süd erforscht wurde. Das Grab gehört der Hallstattzeit an und enthielt drei Bestattungen, die nicht gleichzeitig niedergelegt worden waren. Anhand mehrerer Phasen der Konstruktionsherrichtungen der Grabstätte und des Charakters der Begleitsinventare definiert der Autor drei Bestattungssequenzen, die er mittels des Vergleichs zu datieren versucht. Er stellt fest, dass das Grab mit seinen Bestattungen ans Ende der frühen, an den Anfang der älteren und ans Ende der mittleren Hallstattzeit zu datieren ist. Neben Bestattungssequenzen arbeitet er auch mit Belegen der sekundären Graböffnung und versucht, sie zu interpretieren. Mittels der Fundanalyse verfolgt er die Entfaltung der Interaktionen zwischen der Platénicer Kultur und der westlichen Hallstattkultur, besonders ihrer oberpfälzischen Gruppe. In der Grabausstattung findet er weitere Belege von Kontakten mit dem südöstlichen Alpenraum mit Analogien in Südostpannonien und Nordostitalien.

Brněnská kotlina, horákovská kultura, platěnická kultura, západohalštatská kultura, chronologie, pohřební ritus, interakce.

Modřice – Brüner Becken – Horákov-Kultur – Platénicer Kultur – westliche Hallstattkultur – Chronologie – Bestattungsritus – Interaktion

Úvod

Naleziště je situováno JZ od města Modřice (okr. Brno-venkov) na J okraji Brněnské kotliny v polní trati „Sádky“ (201-205 m n. m.). Místo nálezů lze lokalizovat do sousedství rychlostní silnice Vídeňské a současných firem Büsscher-Hoffmann, IFE a MAN. Ve sledovaném prostoru proběhl záchranný archeologický výzkum v roce 2003 (KOS 2004; 2005). Z bezprostřední blízkosti zkoumané plochy pochází první nálezy halštatských hrobů z r. 1997, které byly učiněny při úpravě terénu firmou Rosická stavební s.r.o. Brno (MATĚJÍČKOVÁ 1998). Tehdy byly

SÍDLIŠTĚ Z DOBY LATÉNSKÉ Z KATASTRU OBCE SYROVICE (OKR. BRNO – VENKOV)

DAVID PARMA

Příspěvek vyhodnocuje část sídliště z doby laténské zachyceného při záchranném výzkumu na katastru obce Syrovice (okr. Brno – venkov). Zjištěny byly celkem tři objekty, jediný početnější soubor z obj. 521 lze datovat do stupně LT C. Předložena jsou základní archeologická data, geoarcheologická studie zaměřená ne genezi výplní jam a určení funkce zahloubených chat 521 a 537 bude publikována samostatně.

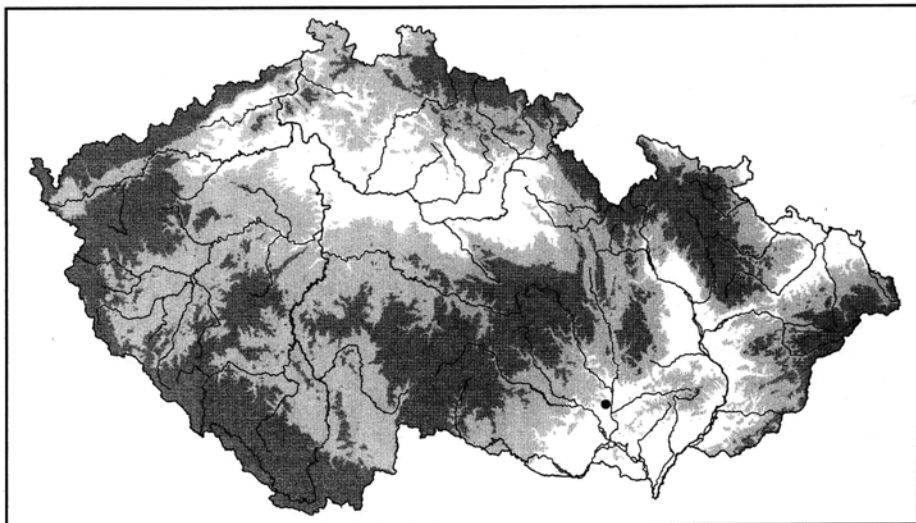
Der Beitrag wertet einen Teil der latènezeitlichen Siedlung aus, die während der Rettungsgrabung auf dem Kataster von Syrovice (Bez. Brünn-Umland) entdeckt wurde. Es wurden insgesamt drei Objekte festgestellt, der einzige zahlreichere Fundkomplex aus Objekt 521 ist in die Stufe LT C datierbar. Es werden grundlegende archäologische Daten unterbreitet, die der Genese der Grubenausfüllungen und die Funktion der eingetieften Hütten 521 und 537 gewidmete geoarchäologische Studie wird selbständig publiziert werden.

Morava – doba laténská – sídliště – záchranný výzkum

Mähren – Latènezeit – Siedlung – Rettungsgrabung

Úvod

Předmětem studie je publikace menší části laténského sídelního areálu, odkrytého záchranným výzkumem v roce 2008. Na polykulturní lokalitě s dochovaným kulturním souvrstvím představuje tento horizont ve srovnání

Obr. 1. Syrovice. Poloha lokality v přehledové mapě.

ŽÁROVÝ HROB Z DOBY ŘÍMSKÉ Z PROSIMĚŘIC (OKR. ZNOJMO) A NOVÉ NÁLEZY Z PROSIMĚŘICKÉHO SÍDLIŠTĚ

MILOŠ ČIŽMÁŘ

Publikace žárového hrobu ze starší doby římské a zveřejnění nových kovových nálezů z nedalekého známého sídliště z období starší a mladší doby římské. Byly získány poznatky o vztahu jednoho současného pohřebiště a sídliště doby římské a o jeho plošném rozsahu. Je názorně dokumentována omezená vypovídací schopnost archeologie v době před používáním detektorů. Prosiměřickému sídlišti byla v minulosti věnována poměrně značná pozornost, avšak získán byl na něm pouze mizivý počet kovových nálezů; teprve díky detektorům kovů byly získány nálezy, které podávají bližší informace o původní skladbě nálezového fondu a významně upřesňují chronologické trvání sídliště.

Publiziert wird ein Brandgrab aus der älteren Römerzeit und neue Metallfunde aus der unweiten Siedlung aus der älteren und jüngeren Römerzeit. Es wurden Erkenntnisse über die Beziehung der gleichzeitigen römerzeitlichen Nekropole und Siedlung und über deren Flächenumfang gewonnen. Die beschränkte Aussagefähigkeit der Archäologie in der Zeit vor der Anwendung von Detektoren wird anschaulich dokumentiert. Der Siedlung in Prosiměřice wurde in der Vergangenheit eine relativ große Aufmerksamkeit gewidmet, geborgen wurde jedoch nur eine winzige Zahl von Metallgegenständen; erst dank den Metalldetektoren wurden Funde erzielt, die nähere Informationen über die ursprüngliche Zusammensetzung des Fundfonds liefern und die Datierung der Siedlung wesentlich präzisieren.

Morava – doba římská – pohřebiště - sídliště

Mähren – Römerzeit – Nekropole – Siedlung

Popis výzkumu

V září roku 1984 byl proveden záchranný archeologický výzkum v závlahové rýze na katastru Prosiměřic, okr. Znojmo (BÁLEK – ČIŽMÁŘ – GEISLEROVÁ 1987). Lokalita (v předběžné zprávě byla chybně uvedena pod katastrem Kyjovic) se nachází blízko hranice s katastrem Kyjovic, na mírném návrší (235 m n. m.). Rýha pro závlahy byla vedena podél polní cesty, odbočující vpravo ze silnice Kyjovice - Prosiměřice. Na stometrovém úseku rýhy, vzdáleném 400-500 metrů jižně od této silnice, jsme zjistili porušené části celkem 25 kostrových hrobů z mladší doby hradištní, sto metrů jihozápadně od těchto hrobů byl ve stěně rýhy v hloubce 0,65 m zachycen žárový hrob z doby římské. Místo hrobu se nachází na ZM 1:10 000 (34-11-18) v prostoru bodu vzdáleného 315 mm od Z s. č. a 174 mm od

ŘÍMSKÉ IMPORTY Z GERMÁNSKÉHO SÍDLIŠTĚ V SYROVICÍCH (OKR. BRNO – VENKOV) A JEJICH DATOVACÍ MOŽNOSTI

BLANKA MIKULKOVÁ – DAVID PARMA

Komplex nálezů ze sídliště z doby římské ze Syrovic obsahuje bohatý soubor provinciálních předmětů, které mohou být pomocným datovacím prostředkem. Chronologicky citlivé nálezy (terra sigillata, bronzové spony, mramorovaná keramika) datují vznik sídliště ve stupni B2 a závěr jeho existence do stupně C1.

Der Fundkomplex aus der römerzeitlichen Siedlung in Syrovice enthält eine reiche Kollektion von Provinzialgegenständen, die als Datierungstützen behilflich sein können. Chronologisch empfindliche Funde (terra sigillata, Bronzefibeln, marmorierte Keramik) datieren die Entstehung der Siedlung in die Stufe B2 und ihren Untergang in die Stufe C1.

Syrovice – sídliště - římské importy - provinciální keramika

Syrovice – Siedlung – römische Importe - Provinzialkeramik

Úvod

Záchranný výzkum při výstavbě komunikace pro novou ulici rodinných domků v Syrovicích provedli pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno v srpnu a září roku 2008. Zkoumaná poloha se nachází na jižním okraji intravilánu obce Syrovice, je omezena z východu silnicí Syrovice – Sobotovice, ze severu stávající zástavbou a z jihu bezejmennou příležitostnou vodotečí. Nachází se na velmi mírném východním svahu v nadmořské výšce 220 m n. m., prakticky v bezprostřední blízkosti potoka Syrůvky, na jehož toku je v těchto místech postaven rybník (tab. 1).

V katastru Syrovic je známa celá řada archeologických lokalit, porušovaných především těžbou ve čtyřech cihelnách z 19. století situovaných v obci. Do přímé prostorové souvislosti se zkoumanou lokalitou můžeme dát především nálezy z bývalé Kelblovy cihelny – pochází odtud sběrový materiál mohylové kultury a v roce 1908 zde K. Procházka prokopál jámu se střepy ze starší doby římské. Sběrové nálezy z doby římské uvádí H. Freising i z polí nad cihelnou – většina této lokality je dnes již zastavěna rodinnými domy. Do přímé souvislosti se zkoumanou polohou lze dát i další lokalitu objevenou H. Freisingem – jde o sídlištní materiál laténského stáří zjištěný sběry „na mírném návrší na pravém břehu potoka jihozápadně od obce“. Další nálezy z doby laténské pocházejí ze vzdálenější cihelny A. Janka a cihelny „Niva“ a jsou spíše hrobového charakteru, jiná lokalita

TERRA SIGILLATA ZO SYROVIC

KLÁRA KUZMOVÁ

V nálezovom souboru ze Syrovic sa nachádzajú fragmenty dvoch kónických misiek terry sigillaty typu Drag. 33. Obě misky byly vyrobeny ve středogalské dílně Les Martres-de-Veyre v 2. stol. Na základě kolku [SAC]ROTIM na jedné z nich, je možné rámcově chronologické určení zúžit na 2. pol. 2. stol. Exemplář s kolkem je dosud jediným nálezem svého druhu na zkoumaném území.

Im Fundfonds aus Syrovice befinden sich Fragmente zweier konischer Schalen aus terra sigillata des Typs Drag 33. Beide Schalen wurden in der mittelgallischen Werkstatt in Les Martres-de-Veyre im 2. Jahrhundert hergestellt. Anhand des Stempels [SAC]ROTIM auf einer von ihnen kann die Datierung auf die 2. Hälfte des 2. Jahrhunderts eingeschränkt werden. Das gestempelte Exemplar stellt das bisher einzige Stück seiner Art auf dem verfolgten Gebiet dar.

Importy, terra sigillata, střední Galie

Importwaren, terra sigillata, Mittellgalien

V nálezovom súbore zo Syrovic, (okr. Brno-venkov) sa nachádzajú fragmenty dvoch kónických misiek terry sigillaty typu Drag. 33. Obidve sú sekundárne prepálené, o čom svedčí ich čierne až fialkastý, ťakatý a jemne popraskaný povrch, ako aj dosiva sfarbený materiál viditeľný na lome. Na základe rozmerov ich možno v rámci stolového riadu zaradiť medzi menšie nádoby na pitie (šálky/poháre).

Prvá z nich pozostáva z dvoch fragmentov (obr.1/1), pričom je zachovaný celý profil určujúci jej rozmery (vonkajší priemer ústia 11 cm, vonkajší priemer prstencovej nôžky 4 cm, výška 5,1 cm). Na jej vonkajšom tele je vodorovná rytá línia, pod vnútorným okrajom plytký vodorovný žliabok. Pôvod tohto výrobku možno určiť na základe kolku [SAC]ROTIM, ktorý sa nachádza v obdĺžnikovom poli umiestnenom v rytom kruhu v strede vnútorného dna. Kolky tohto typu v podobe SACROT.MS, SACROT.{MA}[...], SACROTIM ?, SACROTIMF, SACROT.MAS, SACROT{MA}, SACRO{TI}.M.S, SACRO{TI}.MA.S, SACRO{TI}.MA.S boli F. Oswaldom, B. Hofmannom a A.-M. Romeufovou priradené k majstrovi menom SACROTVS, ktorý pôsobil v stredogalskej dielni Les Martres-de-Veyre (súhrnne pozri SAUVERA Databases). Za najbližšiu analógiu tohto nálezu možno považovať kolok SACROTIMA, rámcovo datovaný B. Hofmannom do 2. stor. (HOFMANN 1975, 15, tab. 4, č. 70, 1).

Z druhej misky zo Syrovic sa zachovali iba tri fragmenty (obr.1/2) okrajovej časti s vonkajším priemerom ústia 10,5 cm a s vodorovným žliabkom pod jej vnútorným okrajom. Keďže v tomto prípade nie je

TERRA SIGILLATA Z HRUBČIC NA PROSTĚJOVSKU A JEJÍ NÁLEZOVÝ KONTEXT

PAVEL FOJTÍK - SOŇA KLANICOVÁ

Na známé polykulturní lokalitě „Ostrov“ u Hrubčic, okr. Prostějov, došlo k archeologickému odkryvu již dříve narušeného sídlištního objektu Germánů starší doby římské. Jeho výplň obsahovala, vedle běžné sídlištní keramiky „domácího původu“, též několik fragmentů importovaných nádob římsko-provinciálních - především pak zlomek nádoby typu terra sigillata, jenž je vůbec prvním s jistotou kontrolovatelným nálezem tohoto charakteru z geografického regionu Prostějovska. Stať se tedy zabývá jeho bližším určením a stručným zhodnocením nálezového kontextu, z něhož pochází.

Auf der bekannten polykulturellen Fundstelle „Ostrov“ bei Hrubčice, Bez. Prostějov, wurde ein früher angeschnittenes germanisches Siedlungsobjekt aus der älteren Römerzeit freigelegt. Seine Ausfüllung enthielt neben der geläufigen Siedlungskeramik einheimischer Provenienz auch einige Fragmente importierter provincialrömischer Gefäße – vor allem ein Bruchstück des Gefäßes des Typs terra sigillata, das den allerersten sicheren Fund dieser Art in der geographischen Region von Prostějov darstellt. Der vorliegende Artikel befasst sich also mit seiner näheren Determination und einer kurzen Auswertung des Fundkontextes, aus welchem er stammt.

Starší doba římská, sídliště, keramika, terra sigillata

Ältere Römerzeit, Siedlung, Keramik, terra sigillata

V měsících dubnu až červnu 2005 probíhaly zemní práce související s rekonstrukcí plynovodu DN 500 „Vyškov - Klopotovice“, a to v závěrečném úseku mezi obcemi Hrubčice a Klopotovice. Celá akce byla průběžně sledována prostějovským pracovištěm Ústavu archeologické památkové péče Brno, které v jejím rámci provedlo též dva drobnější záchranné výzkumy. První, v trati „Loučiny“, k. ú. Klopotovice, okr. Prostějov, poskytl pouze ve vrstvě rozptýlené zlomky keramiky 12. až poloviny 14. století a měl tak charakter povrchových sběrů s omezenou výpovědní hodnotou (např. FOJTÍK 2005b; FOJTÍK 2006b). Druhý, v poloze „Ostrov“, k. ú. Hrubčice, okr. Prostějov, zachytil část sídlištního objektu Germánů starší doby římské (např. FOJTÍK 2005a; FOJTÍK 2006a) a ač by se mohl zdát pro poznání Moravy v prvních stoletích nového letopočtu zcela marginálním, poskytla jeho výplň zajímavou kolekci keramiky obsahující též zlomek importované římsko-provinciální nádoby typu terra sigillata, jenž jej činí v geografickém regionu Prostějovska velmi cenným a zasluhujícím si naši pozornosti v předloženém drobném materiálovém příspěvku.

Politickou a katastrální obec Hrubčice, zabírající území o rozloze 833 ha a čítající zhruba 790 obyvatel, najdeme asi 8 km jihovýchodně od bývalého

HROBY Z DOBY STĚHOVÁNÍ NÁRODŮ Z TĚŠAN, OKR. BRNO-VENKOV

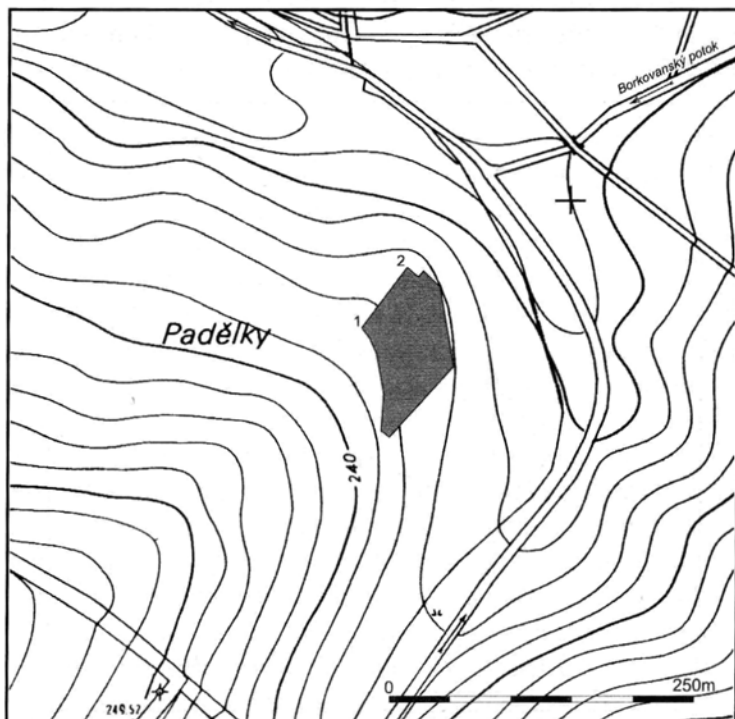
MILOŠ ČIŽMÁŘ – MARTIN GEISLER

Publikace tří hrobů z doby stěhování národů, které byly prozkoumány při záchranném výzkumu v letech 1988 v Těšanech (okr. Brno-venkov). Chronologicky citlivé předměty, které datují nekropoli do poloviny 5. století, byly publikovány již vícekrát. Nyní jsou publikovány všechny nálezy, včetně kompletní terénní dokumentace a posudku antropologického materiálu.

Publikation von drei Gräbern aus der Völkerwanderungszeit, die bei der Rettungsgrabung im Jahre 1988 in Těšany (Bez. Brno-venkov) erforscht wurden. Chronologisch empfindliche Gegenstände, die die Nekropole in die Mitte des 5. Jahrhunderts datieren, wurden schon mehrmals publiziert. Nun werden alle Funde veröffentlicht, einschließlich der kompletten Terraindokumentation und der Begutachtung anthropologischen Materials.

Morava – doba stěhování národů - pohřebiště

Mähren – Völkerwanderungszeit - Nekropole

Obr. 1. Těšany. Prostor odkryté plochy na mapě 1:5000 (Brno 4-9).

ANTROPOLOGICKÝ POSUDEK HROBŮ Z TĚŠAN

MILUŠE DOBISÍKOVÁ

Při archeologickém výzkumu v Tešanech, okr. Brno-venkov byly v letech 1987 a 1988 pracovníky Archeologického ústavu v Brně odkryty hroby z doby stěhování národů. Kosterní pozůstatky v nich nalezené byly předány v roce 1989 antropologickému oddělení Národního muzea v Praze. Kostí byly mechanicky očištěny, v rámci možností zrekonstruovány a po odborném posouzení uloženy do depozitáře oddělení pod inventárními čísly P7A 15 344-15 346.

č.hr.	pohlaví	věk	výška	robusticita	zachovalost	zvláštnosti
hr. 4 P7A 15344	? (žena)	adultus (30-40 let)	169	stř. robustní- gracilní	L+++ , P++	redukce chrupu, Schmorlovy uzly,traumatické změny na levé pánevní kosti, tlakové změny na pravé holenní kosti
hr. 16 P7A 15345	muž	adultus (20-30 let)	178	středně robustní	L+ , P++	zubní kaz, zubní kámen, zelené zbarvení levé dolní končetiny, příměs: zvířecí kosti
hr. 17 P7A 15346	? (žena)	juvenis- adultus (kolem 20 let)	165	stř. robustní- gracilní	L0, P++	Schmorlovy uzly, zelené zbarvení pravé stehenní kosti

Průměr muži 170, medián 168, min.162, max 177

Průměr ženy 164, medián 164, min. 158, max. 170

Hrob č. 4

V hrobě č. 4 byly nalezeny, v různém stupni zachovalosti, kosti celého, středně robustního až gracilního skeletu.

Lebka byla středně dlouhá, vysoká, se širokým čelem, úzkým nosem a středně vysokou očnicí. Měla středně vyvinutou glabelu, naznačené až středně vyvinuté nadoboční oblouky, ostrý horní okraj očnice, středně vyvinuté čelní hrboly, lehce svažité čelo, středně vyvinutý zevní týlní hrbol

GERMÁNSKÉ SÍDLIŠTĚ V HOSTĚRADICÍCH (OKR. ZNOJMO)

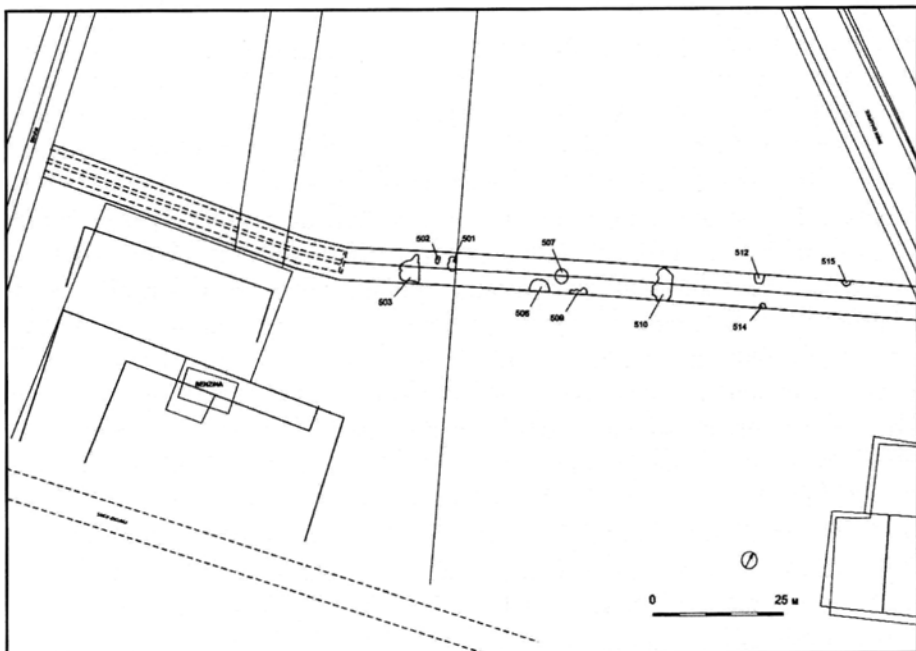
ALENA NEJEDLÁ

Na okraji obce Hostěradice v trati „Dolní stávání“ odhalil archeologický výzkum část sídliště z doby římské. Zdokumentováno bylo devět sídlištních objektů a pec. Vyhodnocený keramický materiál je charakteristický pro stupeň B2 – C1. Zajímavá nálezová situace se jevila v objektu 503, kde byla objevena mísa na noze zdobená rytou klikatkou a barbotínem. Z dalších zajímavých nálezů mohu jmenovat torzo kónické mísy zdobené radélkovou výzdobou v podobě svastik a vodících pruhů.

Am Rande der Gemeinde Hostěradice, in der Flur „Dolní stávání“, wurde bei der archäologischen Grabung ein Teil einer römischen Siedlung freigelegt. Es wurden neun Siedlungsobjekte und ein Ofen dokumentiert. Das ausgewertete keramische Material ist für die Stufe B2 – C1 charakteristisch. Interessant ist der Befund im Objekt 503, wo eine Fußschüssel mit graviertem Zickzacklinie und Barbotine entdeckt wurde. Von weiteren interessanten Funden ist das Torso einer konischen Schüssel mit Rädchendekor in Form von Swastiken und Knubbenleisten erwähnenswert.

Doba římská, stupeň B2 – C1, sídliště, rozbor keramického materiálu

Römerzeit, Stufe B2 – C1, Siedlung, Analyse des keramischen Materials

Obr. 1. Hostěradice. Plán lokality s vyznačením zkoumaných objektů.

SOUBOR KOVOVÝCH PŘEDMĚTŮ Z RÝMAŘOVA – BEZRUČOVY ULICE (OKR. BRUNTÁL)

LUKÁŠ HLUBEK

Předkládaná práce se zabývá souborem železných předmětů získaných v průběhu archeologického výzkumu předměstského sídliště na Bezručově ulici v Rýmařově v letech 1973-1976. Metalické artefakty již byly částečně představeny, nicméně kolekce je mnohem početnější a variabilnější. Mezi nálezy kovových předmětů převládají v dřtivé většině datačně necitlivé exempláře, a proto význam celého souboru spočívá hlavně v poměrně krátkém časovém intervalu osídlení lokality.

Die vorliegende Arbeit befasst sich mit der Kollektion von Eisengegenständen, die während der archäologischen Erforschung der Vorlokationssiedlung in der Bezručova-Straße in Rýmařov in den Jahren 1973-1976 geborgen wurden. Die Metallgegenstände wurden schon teilweise vorgestellt, nichtdestoweniger ist die Kollektion viel zahlreicher und variabel. Unter den Metallfunden überwiegen absolut chronologisch unempfindliche Exemplare, daher liegt die Bedeutung des Komplexes vor allem in dem relativ kurzen Intervall der Besiedlung der Lokalität.

Rýmařov – středověk - předměstské osídlení – železné předměty

Rýmařov – Mittelalter - Vorlokationsbesiedlung – Eisengegenstände

1. Úvod

Již po několik desetiletí náleží rýmařovské předměstské sídliště mezi známé středověké archeologické lokality (naposledy GOŠ – KAREL 2003) a má své nezastupitelné místo v moravské protourbanální archeologii (např. MICHNA 1988, 254-258; NEKUDA 1991, 15; KLÁPŠTĚ 2005, 376; PROCHÁZKA 2007, 39, 55). V zásadní studii věnované středověkému osídlení na Bezručově ulici byl soubor železných předmětů publikován pouze částečně. Ovšem kolekce kovových artefaktů je mnohem pestřejší, než by se mohlo na první pohled zdát (GOŠ – NOVÁK – KAREL 1974b, 119; GOŠ – NOVÁK – KAREL 1985, 217-220). Bohužel, dodnes zůstala značná část těchto kovových artefaktů nezkonzervována, a proto je také dosud takřka neznámá. Cílem tohoto příspěvku je představit veškerý kovový mobiliář z předměstského osídlení na Bezručově ulici a vyhodnotit ho v kontextu dnešního bádání.